

Vladimír Kolár
Drobky a střepy

Vladimír Kolár

Drobky a střepey

TZ-one

Vydání první 2025

© Vladimír Kolár, 2025

Obálka © Martin Kolár

© Mgr. Tomáš Zahradniček - TZ-one, 2025

ISBN: 978-80-7539-198-8 (ePub verze)

ISBN: 978-80-7539-199-5 (mobi verze)

ISBN: 978-80-7539-200-8 (PDF verze)

www.vydavatelstvi-eknih.cz

Úvodem

Bylo to ve vánočním čase roku 1952, to mi bylo pět a půl. Dvacátý čtvrtý prosinec byl uprostřed týdne, máma toho dne, jak bylo obvyklé, musela na několik hodin do práce. Alena už měla první vánoční prázdniny, a tak doma hlídala mě a Míšu, chvílemi na nás dohlížela i naše podnájemnice Evža. Máma, když přišla domů, ještě stačila udělat bramborový salát, zabít, vykuchat a rozporcovat kapra, obalit a usmažit rybí porce. A samozřejmě vyrobit vánoční míchaný kompot s čepičkou šlehačky, který jsme všichni milovali. A po štědré večeři se pod stromečkem objevily dárky. Pro nás, a také pro tátu, kterému je máma slíbila poslat do nemocnice.

Ale ta hrozná věc se stala až dalšího dne. Pekli jsme s mámou drobenkový koláč, v obchodě totiž měli mražené borůvky, a mámu napadlo, že by byly dobré na koláči. Vysvětlila nám, že je potřeba hodně drobenky, ta si nejlíp poradí s přebytečnou šťávou, kterou pustí právě borůvky. A tak jsem drobenku v míse ručně hnětl a drobil ze směsi mouky, cukru a másla.

Upečený koláč vypadal náramně, všem se sbíhaly sliny. Máma ho nechala vystydnout a potom ho nakrájela na úhledné kousky. Tvrdohlavě jsem trval na tom, že skleněný tác s koláčovými řezy odnesu do pokoje na vánoční stůl právě já. Uhádal jsem to.

A pak se to stalo! Na zemi ležela Míšina panenka, já na ni šlápl a ztratil jsem rovnováhu. A tác s koláčem

z mých rukou upadl na můj kovový nákladák, který se též povaloval na zemi. I já jsem se natáhl, a to přímo do hromady střepů a drobků z koláče. Byl jsem vylekaný a chvíli jsem nemohl popadnout dech, věc to byla děsivá. Snažil jsem se z koláče něco zachránit, sahal jsem rukama do spouště, spolu s Míšou jsem brečel. Ve chvílce tu byla máma, hned mě odtáhla od nadělení s pokynem, ať proboha na nic nesahám, a hned běžela pro smetáček a lopatku.

Já jsem samozřejmě po chvíli zaznamenal, že mám pořezané dva prsty, a můj brekot se proměnil v hlučný řev.

„Míšo, Aleno, vy na to taky nesahejte, hned budeme zpátky,“ křikla ještě máma na moje sestry a vlekla mě do koupelny, aby tam rány (nijak veliké) ošetřila jodem a náplastí. A pak už jsme jen smutně koukali, jak nejen střepy, ale i úžasný dort, úplně všechny jeho kousky, mizí v kýblu.

Máma ještě stačila – už sama – upéct náhradu za borůvkový koláč, ale už jen z jablek, které jsme dostali od Ježíška. A bez drobenky.

Vzpomněl jsem si na tuhle událost, když jsem přemýšlel o svých vzpomínkách, kterými chci zaplnit tuto knihu. Některé jsou totiž voňavé a lahodné – to jsou ony drobečky z koláče, jiné však mohou i po mnoha letech bolet, jsou řezavé a bodající – prostě střípky, střepiny.

Začátek, ale jen ten můj

Pamatovat si něco hodně dávného, vzpomenout si třeba na chvíle svého narození, se asi málokomu povede, já takového člověka ani neznám. Ale několik silných chvil počátků svého života si dokážu oživit. K těm se ještě dostanu.

Okamžiky mého zrození mi několikrát přiblížila máma. Občas to s úsměvem, ale zároveň za doprovodu drsného komentáře, prezentovala asi takhle: „Ty sis dokázal vybrat ten snad nejšílenější čas, zrovna začalo jaro a pak přišlo léto roku 1947. Ta nepředstavitelná vedra, prostě příšerná. A venku země na troud, bez trávy a s hlubokými prasklinami, stromy s uschlými listy, bez naděje na nějaké ovoce, na polích taky nic kloudného. A tys ve mně kopal jako pomínutý. A to jsem ještě netušila, že máš černý kašel, já věděla jen o tom svém, který jsem chytla od Alenky, té byl právě rok. Potvrdilo se to až po mém porodu, kdy doktoři zjistili, že máš proti téhle infekci silnou imunitu, ke které jsi přišel ještě v mém břiše.

Takže jsem tě chránila, bez ohledu na to, co jsem sama prožívala. Doma, v bytě přímo pod střechou, jsme měli takové horko, že se tam nedalo vydržet, venku to bylo podobné, takže jsme s Alenkou v kočárku jezdily do blízké Stromovky, kde ještě tu a tam byly zbytky vody v jezírkách. S Alenkou jsme vytrvale kašlaly a chvílemi se dusily, užívaly po lžičkách kapky a ulevující sirup.

A na mě to konečně přišlo. Alenku jsem rychle předala

do péče tetě Zdeňce, a mazala si to do Střešovic, do vojenské nemocnice, kam jsem se předtím objednala a chodila tam na kontroly. Hned mě tam začali připravovat k porodu, bylo to na poslední chvíli. Asistentka si ještě na momentík odskočila, snad šla pro doktora, a já toho využila a běžela jsem na záchod, měla jsem za to, že se ozvala malá potřeba. Ale přede dveřmi toalety mě zachytila sestřička. Docela rozzlobená mě dovlekla na lůžko, já trochu zakřičela, a už jsi byl na světě. Takovej vyžehlenej, čistoučkej, vlasatej, dokonalej. Ale strašlivě řvoucí a mávající ručičkama a kopající nožičkama. A s novorozeneckou žloutenkou!“

V prvním roce života jsem k té první přibral ještě žloutenku už řádnou, áčkovou, a jak mě po mnoha a mnoha letech přesvědčují dochované lékařské záznamy, ještě plané neštovice, příušnice, záškrt, spálu, spalničky, naštěstí v přehledu zůstaly nezatrženy křivice a slintavka či cosi, co se jmenuje tanec svatého Víta. V dětství jsem ještě trpěl neurózou, nespavostí a koktavostí. Moc se mi tomu věřit nechce, pan doktor zřejmě v dotazníku zatrhával všechno, co se nabízelo, třeba mu z toho plynula nějaká odměna navíc. Anebo to mohlo být tou úplně nedávno skončenou válkou? Zaplaťpánbůh už o pár let později jsem podle záznamů byl zcela v normě, hlava, trup, končetiny, pohlaví – nic z ní ani trochu nevybočovalo.

Mámin popis mého zrození mě pronásledoval hodně dlouho. Při pomyšlení, že jsem se mohl narodit do záchodové mísy, mě vždycky zamrazilo, vlastně mě polil

ledový pot. Šestiletý jsem byl u známé na její rodné chalupě a viděl jsem, jak jedna její kamarádka v bytovce odebírá kočičce čerstvá mláďata a topí je v záchodě. Stačilo zatáhnout za splachovadlo a navždy jedno po druhém mizelo kdesi v nedohlednu, jen jsem párkrát z odpadu zaslechl vzdalující se zamňouknutí. A když jsem se rozbřečel, paní mi řekla, že to nejsou žádné chudinky, že by jimi kořata byla, jen kdyby přežila a neměl se o ně kdo postarat. Ale já brečel, protože jsem v záchodové míse viděl i sebe, v menší velikosti, než byla skutečnost, ale také hrozně trpícího, bránícího se utopení ručičkami a nožičkami. A jindy jsem si představoval, jak pluji pražskou kanalizací až k Vltavě a potom do Mělníka k Labi, a nakonec do moře. Možná mě mohl někdo vylovit jako Plaváčka a daleko od domova vychovat. A nikdy bych nepoznal svoje rodiče a ségry, ani bych se vůbec nedozvěděl, že jsem Čech.

Ještě dlouho před mými druhými narozeninami, někdy začátkem března 1949, jsme Alena a já byli s mámou v rekreačním zařízení v Ivani, které patřilo tátovu tehdejšímu zaměstnavateli. Máma čekala třetí dítě, budeš mít bratříčka Míšu, říkala mi (ovšem nesprávně, protože ve skutečnosti se narodila sestřička Milena, které se však už navždy říkalo Míša). Maminka měla velké břicho a zmohutněla, všichni tři jsme se procházeli po břehu Sázavy, koukali se na ryby a taky na kachny a potápky. A taky jsme všechno tohle zvířectvo krmili zbytky od snídaně. Byly mi necelé dva roky, ale vše si pamatuji úplně přesně, i to, jak jsem uklouzl a z vysokého břehu

řeky padal do vody. Tehdy nesmírně studené, vždyť ještě nedávno byl všude sníh a led. A tohle mi z hlavy nikdo nevymaže, je to nezničitelný obraz, ležím a ani se nehnu na dně řeky, oči mám dokořán a vidím i nahoru nad hladinu. Máma se pohne a za chvíli je u mě a tahá mě ven z řeky. Někomu mě podává nahoru a jiný muž tahá z vody i ji. Máma ze sebe shazuje vodou nacucaný kabát, tiskne mě k sobě a utíká se mnou do ubytovny. Ještě vidím, jak nějakí lidé nesou Alenu a mámin kabát. V domě běžíme do koupelny, máma mě rychle svléká a hned i sebe a táhne mě do teplé sprchy. Rychle rozmrzáme, máma samozřejmě dál zápasí s kašlem, já si pamatuji, jak vykuleně koukám, co se to děje, nekašlu, ale ani nebrečím. Když už jsme převlečení do suchého, odvázejí nás na kontrolu do nemocnice, máma pořád opakuje, aby to hlavně náš Miša neodnesl, pak vždycky koukne na mě a řekne, aby to neodnesl ani Vláďa. A přitiskne k sobě i Alenu, která je též s námi. Děťátko je pořádku, řekne po vyšetření doktor, a chlapec taky. Nezdá se, že by mu koupel nějak uškodila, ještě podotkne.

Ale ve skutečnosti mě poznamenala na celý život. Když mi bylo dvanáct, byli jsme se známými u potoka Kačáku, který se sice jmenuje Loděnice, ale v dětství jsem znal jen první název. Na jednom místě byl přehrazen a díky tomu se část jeho toku proměnila v přírodní koupaliště. Viděl jsem, že z hráze do vody skáče plno starších kluků, ale také chlapci mého věku. Takže jsem se příliš nerozpakoval, a skočil jsem též. Voda však byla nejen studená, ale i hluboká, nestačilo zůstat stát na dně. A to

jsem potřeboval jako svou jistotu, protože po svém skoku jsem se trochu napil. Nějak mi zaskočilo a začal jsem kašlat, přitom jsem nabíral další vodu do nosu a nedařilo se mi udržet se na hladině. A najednou se mi vybavil skoro zapomenutý obraz, jak ležím na dně řeky a bezbranně koukám k vodní hladině. Zachvátila mě panika, mlátil jsem rukama i nohama, abych se udržel nad vodou. A pak mi u hlavy přistál nafukovací kruh a s jeho pomocí jsem se už dostal na břeh. Když neumíš plavat, neskákej do vody, nadával mi někdo, ale viděl jsem, že jiní lidé jsou rádi, že vše dobře dopadlo. Mimochodem, plavat jsem už docela dobře uměl, v páté třídě jsem prošel plaveckým kurzem.

A když mi bylo právě osmnáct, odjeli jsme v červenci se sestrou Míšou a rodiči na výměnnou rekreaci k polskému Koszalinu, kde jsme strávili asi čtrnáct dní ve středisku horníků z Katovic. Bylo tehdy nevlídno, velice větrno a vytrvale foukal silný vítr od severu. Poprvé jsem viděl moře, a tak i přes nepřízeň počasí jsem byl ohromen silou a mohutností přívalů vody bičujících písčité břeh. Obsadili jsme několik proutěných přístřešků, ze kterých jsme částečně chráněni pozorovali úchvatný přírodní výjev. Každý den bylo stejně bídné počasí, máčeli jsme si nohy, voda měla jen něco přes deset stupňů. Na pláži důkladně omyté mořem a tu a tam vyzdobené zbytky škeblí i lastur a také kousky jantaru jsme stále byli jenom my čtyři, ostatní rekreanty jsme potkávali jen u snídani, oběda nebo večeře.

Jednoho dne vysvitlo slunce, vlastně jen více než jindy

prostoupilo řidšími místy na obloze jinak zcela zaplněné mraky. Tak jsem se odhodlal a vstoupil do burácejících vln. Chvilí jsem se otužoval, což bylo docela snadné, protože vlny mě dokonale sprchovaly po celém těle. Počítal jsem s tím, že se budu pohybovat jen na kraji, těsně u pláže, stále jsem se máchajícima rukama snažil udržet v tomto prostoru. Ale nešlo to, písek mi ujížděl pod nohama, břeh už nebyl tak blízko jako před okamžikem. Vlny mě už začaly přelévat, tlačily mě sice hlouběji do moře, ale zároveň mě táhly trochu doleva, kde jsem zaznamenal dřevěné vlnolamy, které do vody vybíhaly kolmo z vody. Pokusil jsem se plavat k nim, což se mi poměrně rychle podařilo. Pevně jsem se jednoho kůlu zachytil, samozřejmě byl kluzký a slizký, obalený řasami. Postupoval jsem od jednoho kůlu k dalšímu směrem ke břehu. Nebylo to snadné, vody se mnou lomcovaly, bez milosti se mnou prudce narážely do vlnolamů, jednou mi náraz téměř vyrazil dech. Ale mé nohy konečně dosáhly břehu. Zbytek rodiny na mě koukal jako na zjevení, vyšel jsem totiž z vody jako někdo jiný. Plavky jsem měl potrhané, prsa, ruce i nohy odřené do krve, kulhal jsem a lapal po dechu. Po výstupu ze slané vody mě celé tělo ukrutně páliło.

Táta se zmohl jen na kroucení hlavou a větičku: „Tobě šlo zřejmě o život, a my na tebe koukali a mysleli si, jakou máš radost, že jseš poprvé v moři.“ Mára s Míšou ani nebyly schopny slova.

Jdu se obalit osuškou a zalezu si do přístřešku. Na

chvíli zavřu oči a hned se mi vybaví známý obraz, jak ležím bez pohybu na dně Sázavy. Tentokrát výjev z hlavy rychle odeženu. Zabojoval jsem, pořádně jsem zabojoval, a přežil jsem. A dokázal jsem to už sám, docela sám, říkám si šťastně.

Až na zpáteční cestě k ubytovně jsme na veřejné části pláže, na opuštěné věži plavčíka, uviděli vlát černou vlajku. Naštěstí neohlašovala můj konec, ale byla jen důrazným varováním pro nás všechny. Poptali jsme se, a díky tomu jsme zjistili, co černá vlajka znamená: že pláž je uzavřena, vstup pro veřejnost je přísně zakázán.

Ale začali jsme útržkem vzpomínky z paměti dvouletého chlapce. Ten zážitek však není jediný. Byl tu ještě jeden silný, nezapomenutelný okamžik. To už jsme bydleli v Nuslích, ve vilovém domě na ulici V Luhu, v obýváku jsem si na zemi hrál se sestrou Alenkou. Hlíдалy nás tety, mámina sestřenice Lidka a o něco starší Jiřina. Ty společně, když se ozvalo vrznutí venkovních dveří, najednou vyběhly na chodbu. Do pokoje se vrátily za malou chvíli, spolu s mámou a tátou. Maminka nese malý balíček. Posadí se na židli, kousek od místa, kde si hrajeme.

„Pojďte se podívat, co jsem přinesla. Alenko, Vláško...“

Alena něco vykřikuje a běží za mámou. Vidím, že jí máma podává novou hračku, velkou panenku v peřince.

„Chci taky,“ křičím závistivě a cupitám k mámě.

Alenka už má balíček v náruči, máma jí ho pomáhá udržet. Ale panenka se začíná neklidně vrtět, hýbe se úplně jinak než ostatní Alenčiny panenky. I já si smím sáhnout. Už jsem pochopil, že je to živý človíček, miminko. Má světlé vlásy a je moc hezké.

„To je vaše sestřička Míša,“ říká usměvavá maminka.

Z Holešovic do Nuslí

První bydliště naší tehdy čtyřčlenné rodiny bylo v Holešovicích, dům stál kousek od elektrárny a jejich čtyř vysokých komínů. Tři komíny už jsou dávno zbořeny, elektrárna se změnila v teplárnu a mnoho okolních domů někdejších holešovických Zátor bylo zbouráno v sedmdesátých letech, kdy se tu stavěla stanice metra a nové nádraží Praha-Holešovice. Já v domě žil jen v prvním roce svého života, a tak jsem si ho nemohl pamatovat. Ulice se tehdy jmenovala Zelená a její název zmizel spolu s dalšími domy, které tu stály a byly zbourány. Dlouho jsem si proto myslel, že už není ani náš dům. Netušil jsem, že název zbytku ulice dnes zní U Elektrárny a že se tak původně jmenovala ulice ve zbouraných Zátorách. Náš dům, snad i proto, že působil moderně a byl skutečně mladší než ostatní okolní zástavba, jako jeden z mála přežil do dnešních dnů. Nedávno k němu přilepili mohutný studentský kampus.

Už jsem zmínil nemoci, které zaznamenala moje prastará zdravotní dokumentace. A právě holešovický lékařský praktik rodičům poradil, ať co nejrychleji čtvrt, která je plná popílku a jedovatých zplodin, v zájmu zdraví dětí opustí, že v Praze jsou mnohem vhodnější místa k bydlení. Máma o tom nechtěla slyšet, sama v Holešovicích prožila skoro celý dosavadní život a od dětství nesmírně milovala Královskou oboru čili Stromovku, byla přesvědčena o tom, že nemůže být zdraví

prospěšnějšího místa, než je tento kout Prahy. Táta však prosadil svou, zdraví dětí mu bylo nade vše, lékařův návrh pro něj byl rozkazem.

V bytovém domě V Luhu jsem pak bydlel do svých tří let, už tady se narodila moje sestra Milena-Míša. Rád se zaobírám vzpomínkami, po kterých pátrám i ve své děravé paměti. Dlouho jsem si myslel, že z ní nevylovím nic, co by se týkalo těchto mých dvou nuselských let. A pomohla náhoda. Ve druhé půli šedesátých let, když už jsem žil a studoval v Praze, jsem jednou randil na Vyšehradě se svou dívkou, dnes mou ženou Olgou. Když jsme opustili hradby, došli jsme na Pankrác a dolů k Botiči. Podél něj jsme putovali k Nuslím, směrem k náměstí Bratří Synků. A náhle jsem měl pocit, že to tady důvěrně znám, že se změnilo jen měřítko a že v paměti mám nejčastěji pohled zezdola nahoru, jen na průčelí domů, kolem kterých jdeme, a ne na jejich vzdálenější okolí. A dokonce došlo i na to, že jsem říkal: teď tady bude tohle a pak tohle, a ono skutečně, byť v jiném měřítku, tu skutečně bylo.

Ptal jsem se Olgy, tehdy studentky psychologie, jestli je možné, abych si coby malé dítě mohl pamatovat, že jsem tady kdysi jezdil v kočárku, a na to, co jsem z něho viděl.

„A jak dlouho jsi jezdil v kočárku?“

„Myslím, že poměrně dlouho. Začal jsem prý chodit v osmnácti měsících, ale máma říká, že jsem byl líný, takže mě vozila ve sporťáku. Ale když jsem měl necelé dva roky, narodila se Míša, a tak jsem určitě musel šlapat po svých,